

UNIVERZITA KARLOVA
Fakulta sociálních věd
Institut mezinárodních studií

PROTOKOL O HODNOCENÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE
(Posudek vedoucího)

Práci předložil(a) student(ka): Klára Žaloudková

Název práce: Fenomén *brain drain* na příkladu řeckých migrantů do Spojeného království Velké Británie a Severního Irsku po roce 2009

Vedoucí práce (u externích vedoucích uveďte též adresu a funkci v rámci instituce): Mgr. Nikola Karasová

1. OBSAH A CÍL PRÁCE (stručná informace o práci, formulace cíle):

Studentka si jako téma své bakalářské práce vybrala tzv. *brain drain*, tedy emigraci vysokoškolsky vzdělaných, jinak řečeno, vysoce kvalifikovaných osob z méně vyspělých zemí do zemí nabízejících lepší profesionální uplatnění a kvalitnější pracovní podmínky. Toto téma se v posledních letech stalo předmětem odborných debat v mnoha zemích světa. *Brain drain* totiž státům, z nichž vysoce kvalifikovaní jedinci odcházejí za prací do zahraničí, způsobuje nemalé ekonomické ztráty. Navíc dotyční mají ve své vlasti obecně největší potenciál posunout vývoj v řadě oborů významným způsobem kupředu a svým odchodem jejich rozvoji naopak do určité míry zabraňují. Konkrétně v řeckém případě získala daná problematika na větším významu po roce 2009 v souvislosti s vypuknutím ekonomické krize. Ta postupně zasáhla jak veřejný, tak soukromý sektor a promítla se negativním způsobem na míře nezaměstnanosti, výši platů a zdravotním a sociálním zabezpečení Řeků. Z přibližně jedenáctimilionového Řecka emigrovalo v uplynulých letech několik set tisíc vysokoškolsky vzdělaných osob, mezi nimi mnoho vědců či například lékařů. Mezi hlavní cílové země řeckých migrantů se v současnosti řadí též Velká Británie, která studentce posloužila k napsání případové studie. K výběru Velké Británie studentku motivoval zejména její pobyt na University College London, který jí umožnil provést několik kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů s respondenty, kteří se sami jako mladí vysokoškolsky vzdělaní Řekové emigrující po roce 2009 do Velké Británie stali aktéry této případové studie.

Studentka od počátku pracovala s hypotézou, že mladé vysokoškolsky vzdělané Řeky k emigraci vedly zejména jejich špatná finanční situace, reálná či hrozící nezaměstnanost či sociální nejistota, tj. zhoršená osobní situace způsobená dopady ekonomické krize. Primárním cílem práce bylo potvrdit či vyvrátit tuto hypotézu, případně zpřesnit příčiny a důvody fenoménu *brain drain* s ohledem na řecký případ. Sekundárním cílem práce bylo zjistit, proč si mladí Řekové za cílovou destinaci často volí právě Velkou Británii a jaké výhody pro ně oproti Řecku, případně jiným cílovým zemím, představuje.

Jedná se o aktuální a závažné téma, jehož výzkumu byl zatím věnován omezený prostor. Ještě menší pozornost pak byla zaměřena na konkrétní případové studie.

2. VĚCNÉ ZPRACOVÁNÍ (náročnost, tvůrčí přístup, argumentace, logická struktura, teoretické a metodologické ukotvení, práce s prameny a literaturou, vhodnost příloh apod.):

Zvolené téma bylo na zpracování poměrně náročné. Studentka zvládla jak práci se sekundární literaturou, tak analýzu primárních zdrojů. Na základě statistických dat vytvořila vlastní grafy, které tvoří přílohu práce a vhodně doplňují samotný text. Práce využívá i množství dat z průzkumů veřejného mínění. Kromě toho studentka provedla několik kvalitativních polostrukturovaných rozhovorů, jejichž cílem bylo dokreslit obecný obraz zkoumané problematiky o detailnější informace subjektivnějšího charakteru, které přesto mají vypovídající hodnotu.

Práce je strukturována logicky; první kapitola je zaměřena na Řecko jako výchozí zemi emigrace a zabývá se tzv. *push* faktory ve vztahu k migraci vysokoškolsky vzdělaných Řeků, ve druhé kapitole se studentka soustředila na Velkou Británii jako cílovou zemi tohoto migračního toku a na s ním související tzv. *pull* faktory. Obě kapitoly jsou členěny shodně na tři podkapitoly, v nichž je čtenář nejprve uveden do tématu historickým a faktografickým úvodem a následně jsou mu předloženy jak obecné důvody emigrace z Řecka/imigrace do Velké Británie formulované na základě prostudované teoretické literatury i existujících studií, tak konkrétní důvody zjištěné na základě provedených rozhovorů.

Studentka se na případovou studii rozhodla aplikovat teorii *push* a *pull* faktorů, která se zdá být vhodná i s ohledem na provedené rozhovory a odpovědi respondentů. Metodologický postup při provádění rozhovorů je dostatečným způsobem vysvětlen v úvodu práce. V tomto ohledu lze vytknout jediné nižší počet provedených rozhovorů a menší reprezentativnost vybraného vzorku osob (profesní zaměření, geografické rozmístění, sociální zázemí, apod.), nicméně studentka limity svého výzkumu otevřeně přiznává. Užívané pojmy (brain drain, vysoce kvalifikované osoby, atd.) jsou definovány v úvodu práce.

Argumentace práce je většinou logicky stavěná, pouze občas zůstává „nedotažená“. Kupříkladu na str. 18-19 na sebe hůře navazují odstavce o ekonomických, politických a sociálních dopadech krize na řeckou veřejnost. Konkrétně důvody k nespokojenosti s politickou situací a stavem státu splývají se sociální problematikou, přičemž není jasné, jaký mají význam z hlediska práce jako celku. Je/byla politická situace v Řecku natolik negativní, aby kvůli ní vysoce kvalifikované osoby zvažovaly emigraci? Jsou politické, ekonomické a sociální problémy spojenou nádobou, tj. tvoří společně důvody k nespokojenosti a potenciálně i k emigraci? Tuto otázku by bylo dobré lépe vysvětlit.

Studentka pracuje s velkým množstvím primárních a sekundárních zdrojů, které svým rozsahem do jisté míry kompenzují fakt, že vzhledem k jazykové bariéře nemohla zohlednit existující řeckojazyčnou literaturu.

3. FORMÁLNÍ A JAZYKOVÉ ZPRACOVÁNÍ (jazykový projev, správnost citace a odkazů na literaturu, grafická úprava, formální náležitosti práce apod.):

Práce splňuje veškeré formální náležitosti. Po grafické stránce je práce úpravná. Studentka nemá problém s citováním a odkazováním na literaturu, užitá citační norma je v pořádku a bez větších chyb. Jisté nedostatky vznikly vlivem korektur a opomenutí sjednotit některé bibliografické záznamy v poznámkách pod čarou (případ odkazů na provedené rozhovory). Větší péči by zasloužil abstrakt práce a zejména pak jeho anglický překlad, ve kterém se vyskytují gramatické chyby a formulační problémy. Za zvážení by stála lepší úprava seznamu použitých zdrojů (odlišné rozčlenění do oddílů a jejich přejmenování).

Co se týče jazykového zpracování, v práci bohužel i po korekturách zůstala řada formulačních nepřesností a drobných chyb (slovosled, opakující se výrazy, překlipy, chybějící pevné mezery u krátkých předložek a číslic apod.). Lepší pozornost by měla být věnována oficiálním názvům (str. 11: Centrální řecká banka místo Řecká národní banka/řecká centrální banka) a zkratkám (např. zkratka OECD je rozepsána až na str. 6, byť byla bez vysvětlení uvedena již na str. 4). Ve většině případů se jedná o nezávažné chyby z nepozornosti a o pozůstatky úprav z korektur, které zbytečně kazí celkový dojem.

4. STRUČNÝ KOMENTÁŘ HODNOTITELE (celkový dojem z bakalářské práce, silné a slabé stránky, originalita myšlenek, naplnění cíle apod.):

Ve výsledku je nicméně celkový dojem z bakalářské práce pozitivní. Zvolené téma je zajímavé a společensky závažné. Studentka vycházela z velkého množství primárních a sekundárních zdrojů, přičemž samostatně provedla kvalitativní polostrukturované rozhovory a vytvořila vlastní grafy doplňující samotný text práce. Zvolila vhodný teoretický rámec (teorie *push* a *pull* faktorů) a dokázala ho aplikovat na vybranou případovou studii. V práci se jí povedlo postihnout jak historické pozadí zkoumané problematiky, tak její ekonomické vysvětlení. Slabými stránkami práce jsou již zmíněná omezená výpovědní hodnota provedených rozhovorů vzhledem k menší reprezentativnosti vzorku respondentů a v menší míře též jazykové nepřesnosti. Tyto problémy nicméně nepovažuji za zásadní.

5. OTÁZKY A PŘIPOMÍNKY DOPORUČENÉ K BLIŽŠÍMU VYSVĚTLENÍ PŘI OBHAJOBĚ (jedna až tři):

1. Z jakých důvodů studentka zvolila konkrétně teorii tzv. *push* a *pull* faktorů jako nejvhodnější přístup ke zkoumání této problematiky?
2. Jakou roli hrála ekonomická krize v otázce odchodu vysoce kvalifikovaných Řeků do zahraničí? Docházelo k emigraci i před krizí? Jak se měnil profil migrantů? Jak je možné, že průzkumy veřejného mínění především z doby před krizí poukazovaly na nízkou mobilitu Řeků, byť je ekonomická emigrace pro Řeky v podstatě tradiční a dnes velmi častou záležitostí?
3. Proč v současnosti Řekové opouštějí svou zemi? Jaké důvody nejčastěji uvádějí? Proč upřednostňují Velkou Británii před Řeckem?

6. DOPORUČENÍ / NEDOPORUČENÍ K OBHAJOBĚ A NAVRHOVANÁ ZNÁMKA
(výborně, velmi dobře, dobře, nevyhověl):

Práci doporučuji k obhajobě a navrhuji hodnocení výborně.

Datum: 29. května 2017

Podpis:

Pozn.: Hodnocení píše k jednotlivým bodům, pokud nepíšete v textovém editoru, použijte při nedostatku místa zadní stranu nebo příložený list. V hodnocení práce se pokuste oddělit ty její nedostatky, které jsou, podle vašeho mínění, obhajobou neodstranitelné (např. chybí kritické zhodnocení pramenů a literatury), od těch věcí, které student může dobrou obhajobou napravit; poměr těchto dvou položek berte prosím v úvahu při stanovení konečné známky.